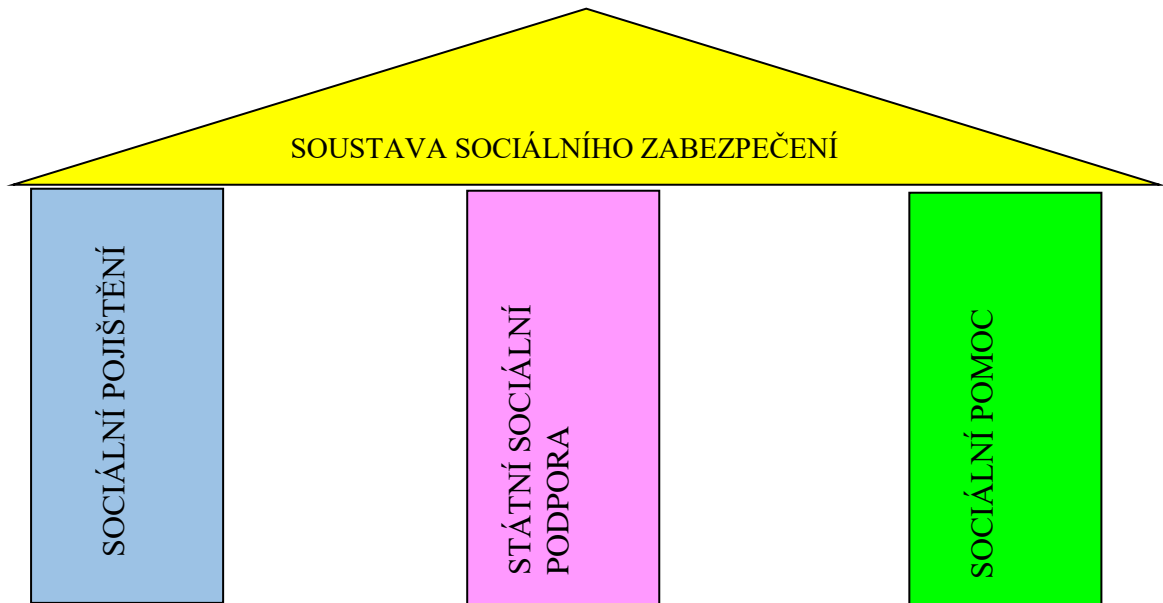

Soustava sociálního zabezpečení

Soustava sociálního zabezpečení je koncipována na třech úrovních:

- Základní úroveň – zpravidla povinná pro všechny občany, garantována státem
- Skupinové doplňkové soustavy – kolektivní zabezpečení většinou na úrovni zaměstnavatele (s jeho příspěvím), stát garantuje nároky pojištěnců
- Individuální – pojištění, spoření apod.

Sociální pojištění

- Řeší sociální situace, na které je možné se dopředu připravit
- Dochází k odkládání části finančních prostředků na řešení budoucí sociální situace
- Průběžné financování
- Pojistné je příjmem státu
- Zákon rozeznává:
 - o Pojistné na důchodové pojištění
 - o Pojistné na nemocenské pojištění
 - o Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti

Důchodové pojištění

- zákon č. 155/1955 Sb. o důchodovém pojištění a další
- Od roku 2013 existovaly tři pilíře důchodového pojištění x od července 2015 již nesmí nikdo do druhého pilíře vstupovat (do prosince 2016 by měla být ukončena jeho likvidace)

1. pilíř	2. pilíř	3. pilíř
POVINNÝ	DOBROVOLNÝ (ukončený)	DOBROVOLNÝ
Základní pilíř stávajícího průběžného důchodového systému. Vyplácí se z něj aktuální starobní důchody.	Od 1. 1. 2013 nově vzniklý pilíř důchodového systému.	Pilíř stávajícího důchodového systému již od roku 1994. Od 1. 1. 2013 se měnily podmínky sjednání smlouvy, výplaty prostředků i název produktu.
ÚČASTNÍK: fyzická osoba starší 18 let, která je poplatníkem důchodového pojištění	ÚČASTNÍK: fyzická osoba, která platí důchodové pojištění (do 1. pilíře) a dosáhla věku 18 let, pokud uzavře s penzijní společností smlouvu o důchodovém spoření nejpozději: a) _____ do konce kalendářního roku, ve kterém dosáhne věku 35 let b) _____ pro starší 35 let (věk 35 let dosažen před 1. 1. 2013) možno vstoupit • _____ do 30. 6. 2013 • _____ do 6 měsíců ode dne, od kterého byla poprvé od 1. 1. 2013 poplatníkem pojistného na důchodovém pojištění	ÚČASTNÍK: fyzická osoba starší 18 let, která uzavřela s penzijní společností smlouvu o doplňkovém penzijním spoření (do 30.11. smlouvu o penzijním připojištění)
POVINNÝ ODVOD ZE MZDY: povinné důchodové pojištění	DOBROVOLNÝ FINANČNÍ PRODUKT důchodové spoření	DOBROVOLNÝ FINAČNÍ PRODUKT: penzijní připojištění (do 31. 11. 2012) doplňkové penzijní spoření (od 1. 1. 2013)
UKONČENÍ ÚČASTI V PILÍŘI není možné	UKONČENÍ ÚČASTI V PILÍŘI není možné	UKONČENÍ ÚČASTI V PILÍŘI je možné výpovědí smlouvy za daných pravidel
DĚDĚNÍ NASPOŘENÝCH PROSTŘEDKŮ ne	DĚDĚNÍ NASPOŘENÝCH PROSTŘEDKŮ ano za daných pravidel*	DĚDĚNÍ NASPOŘENÝCH PROSTŘEDKŮ ano
SPRÁVCE PENĚŽNÍCH PROSTŘEDKŮ stát	SPRÁVCE PENĚŽNÍCH PROSTŘEDKŮ soukromá penzijní společnost	SPRÁVCE PENĚŽNÍCH PROSTŘEDKŮ od 1. 1. 2013 soukromá penzijní společnost
SPRAVOVANÉ FONDY** žádné	SPRAVOVANÉ FONDY** důchodové fondy (povinné ze zákona fond státních dluhopisů, fond konzervativní, fond vyvážený a fond dynamický)	SPRAVOVANÉ FONDY** <ul style="list-style-type: none">transformovaný fond (pouze klienti penzijního připojištění)účastnické fondy (ze zákona povinný konzervativní fond, další fondy dle nabídky konkrétní penzijní společnosti)
FINANCOVÁNÍ 28 % z hrubé mzdy (ti, kteří nevstoupí do 2. pilíře) nebo 25 % z hrubé mzdy (ti, kteří vstoupí do 2. pilíře)	FINANCOVÁNÍ 3 % z hrubé mzdy (namísto odvodu do 1. pilíře) 2 % z hrubé mzdy účastníka (navýšený odvod z hrubé mzdy) zhodnocení (dle vybrané investiční strategie)	FINANCOVÁNÍ vlastní příspěvek účastníka příspěvek státu (dle výše příspěvku účastníka) příspěvek zaměstnavatele (není povinné) daňové odpočty (od určité výše vlastního příspěvku) zhodnocení (dle vybrané investiční strategie)
VÝPLATA PROSTŘEDKŮ Po odchodu do důchodu formou starobního důchodu od státu	VÝPLATA PROSTŘEDKŮ Po odchodu do důchodu vyplácí měsíčně životní pojišťovna formou: A) _____ doživotní starobní důchod B) _____ doživotní starobní	VÝPLATA PROSTŘEDKŮ složitější koncept- liší se podmínky starých smluv penzijního připojištění oproti podmínkách nového doplňkového penzijního spoření viz níže

	důchod se sjednanou výplatou pozůstalostního důchodu po dobu 3 let C) ————— starobní důchod na dobu 20 let	
--	--	--

Druhy dávek ze základního důchodového pojištění:

- **starobní** (procentní výměra: 1,5 % výpočtového základu měsíčně, pokud se nekryje s dobou účasti pojištěnce na důchodovém spoření, 1,2 % výpočtového základu měsíčně, pokud se kryje s dobou účasti na důchodovém spoření v období let 2013 až 2015. Výše základní výměry v roce 2016 činí 2 440 Kč, výše procentní výměry činí nejméně 770 Kč měsíčně.)
- **invalidní** (Výše procentní výměry invalidního důchodu se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu za každý celý rok doby pojištění a dopočtené doby získané do dosažení důchodového věku, a to v závislosti na stupni invalidity.

Procentní sazba výpočtového základu za každý celý rok doby pojištění činí:

- u invalidního důchodu pro invaliditu prvního stupně 0,5 %
- u invalidního důchodu pro invaliditu druhého stupně 0,75 %
- u invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně 1,5 %)
- **vdovský a vdovecký** (procentní výměra činí 50 % z procentní výměry starobního důchodu, invalidního důchodu pro invaliditu III. Stupně, na který měl nebo by měl zemřelý nárok v době smrti).
- **Sirotčí** (nezaopatřenému dítěti, výše procentní výměry činí 40 % z procentní výměry starobního důchodu, nebo invalidního důchodu pro invaliditu III. Stupně, na který měl nebo by měl zemřelý v době smrti nárok).

Důchod se skládá ze dvou složek

- základní výměry (stanovené pevnou částkou pro všechny druhy důchodů bez ohledu na délku doby pojištění a výši výdělku) – **pro rok 2016 činí 2440 Kč**
- procentní výměry

O nároku na důchod, jeho výši a výplatě rozhoduje Česká správa sociálního zabezpečení.

Bližší informace naleznete na www.cssz.cz

Nemocenské pojištění

- je určen pro výdělečně činné osoby, které při ztrátě příjmu v případě tzv. krátkodobých sociálních událostí (pracovní neschopnost, ošetřování člena rodiny, těhotenství, mateřství a péče o dítě) zabezpečuje peněžitými dávkami nemocenského pojištění
- zákon č. 187/2006 Sb. o nemocenském pojištění
- specifika mají osoby výdělečně činné (viz. www.cssz.cz)

Dávky:

- nemocenské
- peněžitá pomoc v mateřství
- ošetřovné
- vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

Vyplácí okresní správa sociálního zabezpečení a hradí se ze státního rozpočtu.

Dávky nemocenského pojištění se vyplácí za kalendářní dny.

Nemocenské

- zaměstnanec nebo OSVČ má nárok na nemocenské od 15. kalendářního dne trvání jeho dočasné pracovní neschopnosti do konce pracovní neschopnosti, max. 380 kalendářních dnů počítaných od vzniku pracovní neschopnosti
- prvních 14 dnů je zabezpečen náhradou mzdy, kterou poskytuje zaměstnavatel podle zákoníku práce od 4. pracovního dne (při karanténě od prvního pracovního dne).

Peněžítá pomoc v mateřství

- základní podmínkou je účast na pojištění v době nástupu na PPM (8-6 týdnů před očekávaným porodem)
- musí se účastnit na nemocenském pojištění alespoň po dobu 270 kalendářních dnů v posledních dvou letech před nástupem na PPM
- podpůrčí doba u PPM začíná nástupem na PPM a činí 28 týdnů u pojištěnky, která porodila jedno dítě (37 týdnů pojištěnka porodila 2 a více dětí)
- výše PPM činí 70% redukováného denního vyměřovacího základu za kalendářní den (denní vyměřovací základ - jeho zjištění naleznete na www.cssz.cz)
- **žádost** – „Žádost o peněžitou pomoc v mateřství“ – vydává ošetřující lékař (gynekolog), tuto žádost předáváte zaměstnavateli.

Ošetřovné

- získá zaměstnanec, který nemůže pracovat z důvodu, že se musí starat o nemocného člena domácnosti, nebo pečovat o zdravé dítě mladší 10 let z důvodu, že školské nebo dětské zařízení bylo uzavřeno
- ošetřovaná osoba musí žít se zaměstnancem v domácnosti (neplatí u dětí mladších 10 let, které ošetřuje rodič)
- plnění již od 1.dne (maximálně na 9 dní) x pokud je to osamělý zaměstnanec, který má v trvalé péči alespoň jedno dítě ve věku do 16 let, které neukončilo PŠD, činí podpůrčí doba nejdéle 16 kalendářních dnů
- výše ošetřovného činí 60% redukováného denního vyměřovacího základu

Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

- se poskytuje zaměstnankyni, která byla z **důvodu těhotenství a mateřství dočasně převedena na jinou práci a z ní má bez svého zavinění nižší výdělek**. Dávka se poskytuje těhotné zaměstnankyni nebo matce do konce 9. měsíce po porodu, pokud vykonávala práci, která je těmto ženám zakázána. Také zaměstnankyni, která nemůže vykonávat dosavadní práci, protože podle lékařského posudku ohrožuje její těhotenství, mateřství nebo kojení. Poskytuje se **za kalendářní dny**, v nichž trvalo převedení na jinou práci. Těhotné zaměstnankyni se vyplácí nejdéle do počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu. Z důvodu mateřství se vyrovnávací příspěvek poskytuje do konce 9. měsíce po porodu a u žen, které kojí, pak po dobu kojení.
- Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství se stanoví jako **rozdíl** redukováného denního vyměřovacího základu zjištěného ke dni převedení zaměstnankyně na jinou práci a průměru jejích započitatelných příjmů připadajících na jeden kalendářní den v jednotlivých kalendářních měsících po tomto převedení.

Státní sociální podpora

- Upraven zákonem č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů
- Orientovaná na podporu jednotlivcům a zejména rodinám ve specifických situacích
- Postavena na univerzálním přístupu (každý občan v dané situaci, má na podporu nárok) a na principu potřeby (dávku dostává na základě testování jen ten, kdo naplňuje stanovená kritéria)
- Při posuzování nároků na dávky SSP se netestuje majetek rodiny, pouze příjmy, a to také pouze u některých dávek:
 - o **V závislosti na příjmu je poskytován:** Přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, porodné.
 - o **Bez ohledu na příjmy je poskytován:** Rodičovský příspěvek, pohřebné
- Rodina může pobírat více dávek SSP souběžně
- Příjmy rozhodné pro výplatu dávek SSP jsou tzv. „čisté“ – tedy po odpočtu pojistného na sociální pojištění, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pojistného na veřejné zdravotní pojištění a po odpočtu daně z příjmu
- **Žádost o poskytování dávek SSP vyřizuje krajská pobočka ÚP ČR**
- Do 1.1. 2013 jsem patřily i dávky péstounské péče

Dávky:

- Přídavek na dítě
- Příspěvek na bydlení
- Porodné
- Rodičovský příspěvek
- Pohřebné

Přídavek na dítě

- Základní a dlouhodobá dávka, poskytovaná rodinám s dětmi, která jim pomáhá krýt náklady spojené s výchovou a výživou nezaopatřených dětí
- Nárok na přídavek na dítě má nezaopatřené dítě, které žije v rodině, jejíž rozhodný příjem je nižší než 2,4 násobek částky životního minima rodiny
- Přídavek je vyplácen ve třech výších podle věku nezaopatřeného dítěte.

Věk nezaopatřeného dítěte	Výše přídavku na dítě v Kč měsíčně
Do 6 let	500
Od 6 let do 15 let	610
Od 15 let d 26 let	700

Příklad hranice rozhodného příjmu v Kč:

Úplná rodina (oba rodiče) s počtem nezaopatřených dětí	Životní minimum rodiny	Hranice rozhodného příjmu v Kč měsíčně pro nárok na přídavek na dítě (2,4 násobek životního minima rodiny)
jedno do 6 let	7 710	18 504
dvě 5, 8 let	9 850	23 640
tři 5, 8, 12 let	11 990	28 776
čtyři 5, 8, 12, 16 let	14 440	34 656

Poslední aktualizace: 5. 1. 2015, Autor: MPSV odbor 44

Za úplnost informací na stránce odpovídá: Mgr. Kateřina Jirková, ředitelka odboru nepojistných

Rodičovský příspěvek

- Nárok má rodič, který po celý kalendářní měsíc osobně, celodenně a řádně pečuje o dítě, které je nejmladší v rodině a to až do vyčerpání celkové částky 220 000Kč (nejdéle však do 4 let věku dítěte)
- Rodičovský příspěvek může být ve výšce 3800 (od 10. Měsíce – do 4 let věku dítěte), 7600Kč a max. 11 500 Kč měsíčně (podmínky viz. portal.mpsv.cz/soc/spp/obcane/rodicovsky-prisp)

Příspěvek na bydlení

- Příspěvek na bydlení přispívá na krytí nákladů na bydlení rodinám či jednotlivcům s nízkými příjmy
- Na příspěvek na bydlení má nárok vlastník nebo nájemce bytu, který je v bytě přihlášen k trvalému pobytu, jestliže
 - o jeho náklady na bydlení přesahují částku součinu rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 (na území hlavního města Prahy koeficientu 0,35), a zároveň
 - o součin rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 (na území hlavního města Prahy koeficientu 0,35) není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení.
- Příjmy se testují za předchozí kalendářní čtvrtletí
- Posuzované osoby jsou všechny, které jsou hlášené k trvalému pobytu
- Do rozhodného příjmu se započítávají všechny příjmy všech společně posuzovaných osob. Za příjem se považuje i přírůstek na dítě a rodičovský příspěvek

Porodné

- Poskytována v závislosti na výši příjmu
- Přispívá se jednorázově na náklady spojené s narozením prvního nebo druhého dítěte
- Výše porodného činí 13 000Kč za první narozené dítě, 10000Kč za druhé narozené dítě
- Nárok na porodné má rodina, jejíž příjem v kalendářním čtvrtletí předcházejícím narození dítěte byl nižší než 2,7 násobek životního minima rodiny.

Pohřebné

- Na pohřebné má nárok osoba, jež vypravila pohřeb nezaopatřenému dítěti, nebo osobě, která byla rodičem nezaopatřeného dítěte, a to za podmínky, že zemřelá osoba měla ke dni úmrtí trvalý pobyt na území ČR
- Výše pohřebného je 5000 Kč

Pomoc v hmotné nouzi

- Poskytováno občanům ve stavu nouze k uspokojování jejich potřeb v nezbytném a přiměřeném rozsahu
- Sociální pomoc je nutno poskytovat tak, aby nežádoucí stav nekonzervovala, ale aby poskytovala trvalé motivační impulsy k vlastní aktivitě občana.
- Upravuje zákon č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a další právní předpisy, zejména zákon č. 110/2006 Sb. o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů a vyhláška č. 389/2011 Sb. o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi
- Jedno z opatření, kterým ČR bojuje proti sociálnímu vyloučení

- Nedílnou součástí systému pomoci v hmotné nouzi je i práce s klienty
- Vyřizuje krajská pobočka ÚP ČR

Osoba v hmotné nouzi je:

- Osoba či rodina, která nemá dostatečné příjmy a její celkové sociální a majetkové poměry neumožňují uspokojení základních životních potřeb na úrovni ještě přijatelné pro společnost.
- Současně nemůže tyto příjmy z objektivních důvodů zvýšit a vyřešit tak situaci svým vlastním přičiněním

Dávky:

- Příspěvek na živobytí
- Doplatek na bydlení
- Mimořádná okamžitá pomoc

Příspěvek na živobytí

- Základní dávkou pomoci v hmotné nouzi
- Nárok má osoba či rodina tehdy, pokud po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje příjem této osoby či rodiny částky na živobytí
- Částka na živobytí je stanovena individuálně, a to na základě hodnocení její snahy a možností. Pro stanovení živobytí rodiny se jednotlivé částky živobytí osob sčítají. Částka se odvíjí od existenčního a životního minima.
- Částka se stanovuje jako rozdíl mezi živobytím osob či rodiny a jejich příjmy, od které se odečtou přiměřené náklady na bydlení.

Doplatek na bydlení

- Řeší nedostatek příjmu k uhrazení nákladů na bydlení tam, kde nestačí vlastní příjmy osoby či rodiny včetně příspěvku na bydlení ze systému státní sociální podpory
- Dávka je poskytována vlastníku užívajícímu byt, nebo jiné osoby, která byt užívá na základě smlouvy, rozhodnutí či jiného titulu
- Podmínkou nároku na **doplatek na bydlení je získání nároku na příspěvek na živobytí** (ale jsou i výjimky)
- Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení (tj. nájmu, služeb s bydlením spojených a nákladů za dodávky energií) zůstala osobě či rodině částka na živobytí

Mimořádná okamžitá pomoc

- Poskytováno osobám, které se ocitnou v situacích, jež je nutné bezodkladně řešit. Zákon stanovuje šest situací:
 1. Nejsou plněny podmínky pro poskytnutí opakovaných dávek, ale v případě neposkytnutí pomoci osobě hrozí vážná újma na zdraví. Dávku lze poskytnout v částce, která doplní příjem osoby do výše existenčního minima (v případě nezaopatřeného dítěte do životního minima).
 2. Postižení vážnou mimořádnou událostí (živelní pohroma, větrná pohroma, ekologická havárie, požár apod.) Dávku lze poskytnout až do výše 15násobku částky životního minima jednotlivce, tj. až do výše 51 150 Kč.

3. Nedostatek prostředků k úhradě jednorázového výdaje spojeného např. se zaplacením poplatku za vystavení duplikátů osobních dokladů nebo v případě ztráty peněžních prostředků. Dávku lze poskytnout až do výše tohoto jednorázového výdaje.
4. Nedostatek prostředků k nákupu nebo opravě předmětů dlouhodobé potřeby. Dávku lze poskytnout až do výše těchto výdajů, maximálně však v průběhu kalendářního roku do výše 10násobku částky životního minima jednotlivce, tj. až do částky 34 100 Kč.
5. Nedostatek prostředků k uhrazení odůvodněných nákladů vznikajících v souvislosti se vzděláním nebo se zájmovou činností nezaopatřených dětí a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí. Dávku lze poskytnout až do výše těchto výdajů, maximálně však v průběhu kalendářního roku do výše 10násobku částky životního minima jednotlivce, tj. až do částky 34 100 Kč.
6. Ohrožení sociálním vyloučením. Jde např. o situace osob vracejících se z vězení, z dětského domova a z pěstounské péče po dosažení zletilosti nebo po ukončení léčby chorobných závislostí. Dávku lze poskytnout až do výše 1000 Kč. V průběhu roku může být poskytnuta opakovaně, součet však nesmí překročit 4násobek částky životního minima jednotlivce, tj. maximálně částku 13 640 Kč.